

Forbindelserne EU/Belarus

Europa-Parlamentets beslutning om forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Belarus - hen imod et fremtidigt samarbejde (2002/2164(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til sin beslutning af 24. oktober 1996 om situationen i Belarus¹, hvormed det vedtog, at der ikke ville blive taget yderligere skridt til ratificering af partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem Den Europæiske Union og Belarus, før myndighederne i Belarus klart havde tilkendegivet, at de fuldt ud ville respektere de grundlæggende demokratiske rettigheder og menneskerettighederne,
- der henviser til sin beslutning af 12. december 1996 om situationen i Belarus²,
- der henviser til sin beslutning af 10. april 1997 om traktaten om en union mellem Republikken Belarus og Den Russiske Føderation³,
- der henviser til sin beslutning af 12. juni 1997 om hindringer for ikke-statslige hjælpeorganisationers arbejde i Belarus⁴,
- der henviser til de beslutninger om Belarus, som blev truffet på OSCE's sjette ministermøde i København den 18. og 19. december 1997 og på topmødet i Istanbul den 18. og 19. november 1999,
- der henviser til sin beslutning af 19. februar 1998 om vilkårlige fængslinger i Belarus, hvori det gav udtryk for sin bekymring over det alvorlige overfald på Yuri Khashchevatsky, som er filminstruktør og medlem af Charter 97-bevægelsen⁵,
- der henviser til sin beslutning af 16. juli 1998 om situationen i Belarus⁶, hvor der henvistes til, at regeringen i Belarus havde iværksat visse foranstaltninger eller givet tilladelse til iværksættelsen af sådanne foranstaltninger, der berørte residenser for ambassadører fra 22 lande,
- der henviser til den resolution, som FN's Økonomiske og Sociale Råd vedtog den 19. august 1998 om menneskerettighedssituationen i Belarus,
- der henviser til sin beslutning af 11. marts 1999 om situationen i Belarus⁷,

---

¹ EFT C 347 af 18.11.1996, s. 168.

² EFT C 20 af 20.1.1997, s. 141.

³ EFT C 132 af 28.4.1997, s. 224.

⁴ EFT C 200 af 30.6.1997, s. 179.

⁵ EFT C 80 af 16.3.1998, s. 250.

⁶ EFT C 292 af 21.9.1998, s. 155.

⁷ EFT C 175 af 21.6.1999, s. 256.

- der henviser til sin beslutning af 7. oktober 1999 om situationen i Belarus¹, hvori det gav udtryk for sin bekymring over Viktor Gonchars, Anatoli Krasovskis og Yuri Zakharenkos forsvinden,
  - der henviser til rapporten fra september 2001 fra den internationale delegation udsendt af Observationscentret for Beskyttelse af Menneskerettighedsforkæmpere,
  - der henviser til sin beslutning af 5. juli 2001 om Belarus², der blev vedtaget forud for præsidentvalget, og til rapporterne fra trojkaen (OSCE's Parlamentariske Forsamling, Europarådets Parlamentariske Forsamling og Europa-Parlamentet), der blev offentliggjort efter parlamentsvalget i 2000 (den 30. januar 2001) og præsidentvalget i 2001 (den 4. oktober 2001),
  - der henviser til betænkningerne og beslutningsforslagene om EU's strategi over for Rusland,
  - der henviser til erklæring af 4. juni og 17. september 2002 fra EU's formandskab om Belarus og OSCE,
  - der henviser til sin beslutning af 13. juni 2002 om OSCE's Bistands- og Overvågningsgruppe i Belarus³ (AMG),
  - der henviser til sin beslutning af 4. juli 2002 om pressefriheden i Belarus⁴,
  - der henviser til erklæring af 16. oktober 2002 fra EU's formandskab om Belarus,
  - der henviser til rapporten fra den ad hoc-delegation fra Europa-Parlamentet, som besøgte Minsk i november 2002,
  - der henviser til forretningsordenens artikel 163,
  - der henviser til betænkning fra Udvalget om Udenrigsanliggender, Menneskerettigheder, Fælles Sikkerhed og Forsvarspolitik (A5-0024/2003),
- A. der henviser til, at det i sin nævnte beslutning af 24. oktober 1996 fastslog, at der ikke skulle tages yderligere skridt til ratificering af partnerskabs- og samarbejdsaftalen, før myndighederne i Belarus klart havde tilkendegivet, at de ville respektere menneskerettighederne - som beskrevet i den europæiske menneskerettighedskonvention og Paris-chartret for et nyt Europa - som fælles europæiske værdier, og før de grundlæggende principper, som en demokratisk stat bygger på, var blevet genindført,
- B. der henviser til, at Europa-Parlamentet i 1999 påtog sig at udarbejde en betænkning om Belarus med henblik på at forbedre forholdet mellem EU og dette land og hjælpe Belarus med at skabe grundlaget for, at partnerskabs- og samarbejdsaftalen kunne gennemføres, som fastsat i aftalens artikel 2,

¹ EFT C 107 af 13.4.2000, s. 107.

² EFT C 65 E af 14.3.2002, s. 373.

³ P5_TA(2002)0329.

⁴ P5_TA(2002)0379.

- C. der henviser til, at situationen i Belarus i stedet for at udvikle sig positivt er nået til et punkt, hvor menneskerettighederne er alvorligt truet, parlamentets andet kammer frataget sine lovgivningsbeføjelser og det økonomiske liv styres af præsidenten,
- D. der henviser til, at den parlamentariske trojka konkluderede, at hverken parlaments- eller præsidentvalget i 2000 og 2001 var frie og retfærdige,
- E. der henviser til, at Belarus er et vigtigt forbindelsesled mellem EU og Rusland og er gennemgangsland for den stigende handel i begge retninger,
- F. der samtidig henviser til, at det ikke er ønskeligt, at enhver forbindelse fastfryses, og tilføjer, at udsigten til, at situationen i Belarus normaliseres, afhænger af udviklingen i landets forbindelser og handelssamkvem med EU og dermed af EU's nærhed i de belarussiske borgeres og beslutningstageres liv og virke,
- G. der henviser til, at Belarus kun vil kunne udbygge sine nære økonomiske bånd til Rusland yderligere gennem en forbedring af sine forbindelser til EU i betragtning af de mere intensive forbindelser mellem EU og Rusland,
- H. der henviser til, at indgåelse af en partnerskabsaftale med Belarus som led i EU's strategi over for Rusland og de andre lande i området vil være et bidrag til freden og den regionale stabilitet, men erkender, at dette ikke er sandsynligt under det nuværende styre,
- I. der henviser til, at Belarus, der hører til verdens ti største våbeneksportører, og hvis våbenindustri er tæt forbundet med Ruslands militære industrikompleks, ifølge USA's udenrigsministerium er involveret i ulovligt våbensalg og også træner Iraks militær i betjening af S-300-missilsystemer,
- J. der henviser til, at præsidentvalget i 2001, som resulterede i, at præsident Lukasjenko kunne forblive ved magten, ikke er blevet anerkendt som et frit og retfærdigt valg af noget internationalt organ, men tværtimod er blevet kritiseret af den indenlandske opposition, udenlandske regeringer og EU, og at regeringen før valget gennemførte vilkårlige aktioner mod den politiske opposition, uafhængige medier og valgovervågningsorganisationer,
- K. der henviser til, at præsident Lukasjenkos autoritære løbebane har været præget af indførelse med anvendelse af alle magtmidler af ordninger, hvis formål er at chikanere oppositionen, bringe kritiske røster til tavshed og etablere et klientnetværk,
- L. der henviser til, at EU gentagne gange har fordømt Lukasjenko-regeringens arrestationer af fremtrædende ledere af oppositionen og, da der ikke er konstateret væsentlige fremskridt i de uopklarede sager om en række forsvundne personer, derfor har anmodet om, at der gennemføres effektive undersøgelser,
- M. der beklager den belarussiske regerings beslutning om ikke at forlænge visummet til lederen af OSCE's Bistands- og Overvågningsgruppe i Belarus, Andrew Carpenter,

- N. der henviser til 14 medlemsstaters beslutning om at nægte en række belarussiske personligheder retten til visum som følge af bestræbelserne på at lukke OSCE's Bistands- og Overvågningsgruppe i Belarus,
- O. der henviser til undergravelsen af de demokratiske friheder, den manglende respekt for menneskerettighederne og de stigende vanskeligheder, som medierne, også de udenlandske medier, har med at foretage en uafhængig nyhedsformidling; der er bekymret over myndighedernes tiltagende indblanding i arbejdstagersammenslutningernes forhold,
- P. der henviser til etableringen (siden slutningen af 1994) og udbygningen af en pyramideformet struktur med henblik på at kontrollere alle sider af samfundslivet og det politiske liv lige fra de mere generelle instanser til landets fjerneste afkroge,
- Q. der henviser til, at Ruslands initiativ til oprettelse af et fælles økonomisk område, hvilket støttes af EU, kun vanskeligt lader sig gennemføre med et Belarus, som afviser reformer,
1. udtrykker bekymring over Belarus' tiltagende og farlige selvvalgte isolation fra den vestlige og den østlige verden som følge af præsidentens autoritære og antidemokratiske kurs, som kan forvandle landet til et arnested for ustabilitet og usikkerhed i hele regionen;
  2. udtrykker bekymring over, at de økonomiske og politiske reformer, som er nødvendige for, at Belarus kan bevæge sig i retning af demokrati og markedsøkonomi, er gået i stå; opfordrer indtrængende de belarussiske myndigheder til at tage deres repressive politik på menneskerettighedsområdet op til revision og genindføre ordninger, der kan sikre respekten for menneskerettighederne, herunder religionsfriheden, pressefriheden og retsstatsprincipperne;
  3. opfordrer den belarussiske regering til omgående at behandle spørgsmålet om at udstyre det nationale parlament med egentlige beføjelser;
  4. fordømmer kraftigt styrets vilkårlige angreb på medierne, journalister, medlemmer af oppositionen og menneskerettighedsaktivister og på alle, som prøver på frit at udtrykke sig kritisk om præsidenten og styret, hvilke angreb kommer til udtryk ved vilkårlige arrestationer, dårlig behandling af indsatte, personer, der forsvinder, politisk motiveret forfølgelse og andre former for undertrykkelse, som er en krænkelse af de grundlæggende demokratiske og retsstatslige principper; beklager stærkt, at religiøse ledere og tilhængere af forskellige trosretninger undertrykkes som et resultat af den nye religionslov;
  5. opfordrer præsidenten og regeringen til at sikre et fungerende uafhængigt retssystem og opfordrer de belarussiske myndigheder til i forbindelse med pressefriheden, foreningsfriheden og talefriheden at overholde de internationale aftaler, som de har undertegnet, og anmoder dem om at ændre de bestemmelser i straffeloven, som omhandler de pågældende frihedsrettigheder, og at overholde FN's konvention om tortur fuldt ud;
  6. opfordrer myndighederne i Belarus til at iværksætte de økonomiske reformer, der er nødvendige for, at det forældede centraldirigerede økonomiske system kan udvikle sig til en markedsøkonomi, og til at skabe gunstigere retlige rammer for udenlandske investeringer; beklager den tiltagende proletarisering af en stor del af befolkningen i

Belarus, som er offer for den mangelfulde økonomiske forvaltning og de begrænsede muligheder, som de internationale finansielle institutioner, der er tilbageholdende på grund af situationen i Belarus, har for at yde bistand;

7. kræver afskaffelse af dødsstraffen, som fortsat anvendes i Belarus på trods af det pres, der længe er blevet udøvet af EU, Europarådet og menneskerettighedsorganisationerne;
8. understreger, at genoptagelsen af den politiske dialog mellem EU og Belarus, som afhænger af, at sidstnævnte overholder bestemmelserne i den partnerskabs- og samarbejdsaftale, der blev suspenderet i 1996, er i begge parter interesse, idet stabiliteten og sikkerheden i denne del af Europa vil kunne sikres, ligesom dialogen vil være af særlig betydning på baggrund af den forestående udvidelse af EU;
9. tilskynder kraftigt Kommissionen til at udvikle en særlig strategi inden for rammerne af dens forslag om et bredere Europa med det formål at fremme demokratiseringen og udviklingen af en social markedsøkonomi i Belarus; mener, at en sådan strategi bør baseres på de positive resultater af Tacis-programmet, der blev godkendt ved Rådets afgørelse 98/1/EF, Euratom af 18. december 1997 om et Tacis-program til udvikling af civilsamfundet i Belarus for 1997¹; mener, at denne strategi især bør opfylde følgende målsætninger: støtte til styrkelse og udvikling af forskellige facetter af civilsamfundet, herunder fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer, støtte af udviklingen af en fri og alsidig medieverden, støtte til bestræbelser på at udvikle et demokratisk, europæisk orienteret system for universiteter og for den akademiske verden og støtte til udviklingen af en stabil sektor for konkurrencedygtige små og mellemstore virksomheder; finder endvidere, at denne strategi bør omfatte partnerskabsprogrammer, der virker fremmende for mulighederne for, at aktørerne i det belarussiske civilsamfund kan opnå demokratiske erfaringer i europæiske nabolande og overføre dem til deres eget land;
10. anmoder Kommissionen om med det formål at påse, at der ikke opstår nogen økonomisk og social kløft ved det udvidede EU's fremtidige østgrænse og at begrænse smugling og immigration, at forberede fællesskabsprogrammer og finansiell støtte for de vestlige egne i de nye nabolande i øst, Ukraine, Belarus og Moldova, af samme omfang, som der allerede er indført for de tilgrænsende kandidatlandes østlige egne;
11. anser det for hensigtsmæssigt og nødvendigt, at både EU og medlemsstaterne intensivere kontakterne med de reformorienterede kræfter i det belarussiske samfund inden for alle områder (ngo'er, kirker, erhvervsledere, faglige organisationer, kulturliv, universitetsverdenen og det økonomiske liv samt ikke-statslige menneskerettighedsorganisationer) og med de demokratiske oppositionspartier og yder dem bistand og støtte;
12. opfordrer Kommissionen til som led i de eksisterende programmer til fremme af demokratiet at yde en større finansiell bistand til de ngo'er, hvis målsætning er at udvikle civilsamfundet, og til de uafhængige medier i Belarus, der har en opgave, som er specielt vanskelig under de nuværende forhold; finder det glædeligt, at der er afsat 10 mio. euro til Small Project-programmet (inden for rammerne af handlingsprogrammet for Belarus for 2000-2003), især fordi det med dette program vil være muligt at styrke de lokale og regionale myndigheder i Belarus gennem mindre projekter og mikroprojekter;

---

¹ EFT L 1 af 3.1.1998, s. 6.

13. tager med beklagelse til efterretning, at Belarus ikke længere hører til blandt mållandene for det europæiske initiativ for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR 2002-2004), da Kommissionen har fastslået, at der i modtagerlandet ikke eksisterer de nødvendige betingelser for gennemførelse af programmet (især som følge af præsidentdekret nr. 8); beklager desuden, at der af ovennævnte grunde er set bort fra Belarus ved den nært forestående indkaldelse af forslag inden for rammerne af Tacis-partnerskabsprogrammet til styrkelse af institutionerne (IBPP); opfordrer den belarussiske regering til at trække især præsidentdekret nr. 8 tilbage omgående og skabe de rette forudsætninger for, at EU-finansierede og -samfinansierede projekter til fremme af demokratiet og menneskerettighederne (EIDHR og Tacis IBPP) kan gennemføres med positive resultater;
14. anser det for hensigtsmæssigt at koordinere denne indsats på regionalt og internationalt niveau, især i samarbejde med internationale organisationer som OSCE og Europarådet og med USA, for at sikre sammenhæng i alle de aktioner, der iværksættes til fremme af demokratiske ændringer i Belarus, og for således at øge deres gennemslagskraft;
15. anmoder Kommissionen og Rådet om, så snart de grundlæggende betingelser er opfyldt, at etablere en struktureret dialog mellem Belarus og EU med det formål at øge samarbejdet inden for retlige og indre anliggender, navnlig med henblik på at bekæmpe organiseret grænseoverskridende kriminalitet og herunder i særdeleshed handel med mennesker og smugling af illegale indvandrere;
16. mener, at Rusland vil kunne udøve en modererende indflydelse på regeringen i Minsk og opfordre denne til at iværksætte en demokratisk udvikling på grund af de stærke historiske, kulturelle, økonomiske og politiske bånd, som knytter de to lande sammen; anmoder om, at dette spørgsmål må blive taget op i forbindelse med den regelmæssige politiske dialog med Rusland, så den mest hensigtsmæssige fremgangsmåde kan fastlægges; understreger, at Rusland i union med et ikke-demokratisk Belarus vil være en selvmodsigelse;
17. opfordrer det belarussiske folk til at deltage i lokalvalgene i marts 2003; opfordrer indtrængende den centrale valgkommission til at sikre alle politiske kræfter i landet lige adgang til kommissionen og samme muligheder for at opstille kandidater; henstiller til den belarussiske regering at tillade internationale observatører at overvåge valget for at sikre, at dette gennemføres på en fri og retfærdig måde; anerkender de forestående lokalvalgs store betydning for Belarus' tilbagevenden til demokrati og dermed også for landets tilbagevending til det internationale demokratiske samfund;
18. støtter kraftigt de humanitære bistandsprogrammer til fordel for ofrene for Tjernobyl-katastrofen, hvis alvorlige konsekvenser fortsat kan mærkes, og som har berørt 30% af Belarus' område, hvad der i høj grad har ført til en begrænsning af den økonomiske aktivitet i landet; anmoder Kommissionen og Rådet om at tildele flere midler til disse programmer for at yde den del af den belarussiske befolkning, som bor i de forurenede områder, så omfattende en bistand som muligt og således demonstrere EU's solidaritet og sikre Unionens synlighed i området;
19. understreger, at Belarus tjener som oprindelses- og transitland for handel med kvinder, og anmoder landets regering om i samarbejde med internationale organisationer og ngo'er at træffe effektive forholdsregler, der dels bekæmper denne handel på grundlag af

forebyggelsesprogrammer, oplæring af ansatte inden for politi og retsvæsen og retsforfølgelse af de ansvarlige, dels sikrer, at ofre og vidner garanteres effektiv beskyttelse, støtte og resocialisering;

20. understreger, at Belarus er nødt til at øge sin indsats for at standse den ulovlige handel med og transit af alle slags våben, da der er tale om en alvorlig trussel mod sikkerheden og stabiliteten ikke bare i området, men også i en større periferi;
21. henstiller til den parlamentariske trojka, at den fortsætter sin fælles indsats med henblik på at øve en positiv indflydelse på indførelsen af demokratiet i Belarus, idet den på nuværende tidspunkt udgør den eneste forbindelse med Lukasjenkos styre;
22. noterer sig åbningen af et OSCE-kontor i Minsk pr. 1. januar 2003 og opfordrer Belarus' regering til at arbejde snævert sammen med kontoret, så det på de bedst mulige vilkår kan udføre sine opgaver med at fremme de demokratiske reformer og retsstatsprincipperne; beklager dog, at OSCE's mandat er blevet stærkt indskrænket, hvad der gør dets arbejde og dermed også arbejdet i trojkaen meget vanskeligere;
23. opfordrer de belarussiske myndigheder til at respektere de faglige rettigheder og især den organisationsret, som er sikret i henhold til ILO-konventionerne, der er ratificeret af Belarus;
24. anmoder Rådet og Kommissionen om at tage de nødvendige skridt til at få de belarussiske myndigheder til at genoptage sagen vedrørende professor Yuri Bandasjevski og tage de betingelser, hvorunder han er fængslet, op til fornyet overvejelse;
25. bekræfter, hvad det vedtog i sin ovennævnte beslutning af 24. oktober 1996, om ikke at ratificere partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem EU og Belarus, før den belarussiske regering har taget entydige skridt til varig gennemførelse af de demokratiske rettigheder, frihedsrettighederne og retsstatsprincipperne;
26. opfordrer Kommissionen til at indlede en officiel undersøgelse af vilkårene for foreningsfriheden i Belarus og på grundlag af denne undersøgelse om nødvendigt at iværksætte procedurerne for midlertidig suspension af de handelspræferencer, der er fastsat i forordning (EF) nr. 2820/98;
27. understreger, at der er et både strategisk og presserende behov for, at civilsamfundet i Ukraine, Belarus og Moldova omfattes af en informations- og bevidstgørelseskampagne om EU og dets virksomhed, programmer og værdier, bl.a. ved at etablere et tæt net af Eurocentre i de tre pågældende nabolande til det fremtidige EU;
28. opfordrer Kommissionen til at foreslå Belarus, at landets skoleelever og studerende deltager i EU's uddannelses- og kulturprogrammer som f.eks. Leonardo, Sokrates, Ungdom og Kultur 2000, således at de unge, som vil udgøre civilsamfundet og den ledende klasse i den kommende generation, gøres bevidste om politikkerne og værdierne i EU, som Belarus bliver nabo til inden længe;
29. henleder Kommissionens opmærksomhed på, at der findes økologiske euroregioner mellem visse kandidatlande og Belarus som f.eks. Bialowieska-nationalparken, som er af allerstørste betydning for kontinentets naturarv og biodiversitet, og understreger i den

forbindelse, at bevarelsen af disse naturressourcer og -rigdomme på begge sider af den udvidede Europæiske Unions østgrænse først vil være effektiv og gennemført i fuldt omfang, når Belarus kan deltage i EU's miljøprogrammer og -bestemmelser, f.eks. om Natura 2000, levesteder og fugle;

30. anmoder i den forbindelse specielt Kommissionen om at iværksætte et særligt program for kurophold i EU's sundheds- og hospitalsstruktur for belarussiske børn fra de bestrålede områder og tilbyde dem støtte og lægetilsyn, da denne unge generations organismer er særlig følsomme og skrøbelige over for radioaktivitetens virkninger;
31. fastholder nødvendigheden af at åbne og udvide de belarussiske borgeres medie- og informationshorisont med henblik på at give dem bedre kendskab og forståelse for EU's rolle og opfordrer i denne henseende Kommissionen til at fremme tv- og radioprogrammer fra kandidat- og nabolandene såsom Litauen og Polen, idet de kan modtages på hele det belarussiske territorium;
32. understreger, at det af hensyn til EU's samhørighed og troværdighed er nødvendigt at basere forbindelserne med hvert af de øvrige SNG-lande på de samme politiske, sociale og økonomiske krav, som EU gør gældende over for Belarus;
33. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen samt til medlemsstaternes parlamenter og til Belarus' regering og parlament.